

COMMISSIE
voor ARCHIEF en DOCUMENTATIE
ten dienste van de
Nederlands Gereformeerde Kerken
postadres: Koekoekstraat 25, 3136 XP Vlaardingen

=====

Aan de Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken (LV-2004)
p/a de Voorbereidingscommissie
Karveel 51-43
8242 XE Lelystad

Vlaardingen, 30 april 2003

Onderwerp: Verslag en ontwerp-begroting

Geachte broeders,

Bijgaand treft u aan: a. het verslag van onze Commissie
b. de ontwerp-begroting 2005-2007

Wij stellen u voor:

- I. Kennis te nemen van de inhoud van ons Verslag en deze in de aandacht van de kerken aan te bevelen.
- II. De aandachtspunten van de Commissie met betrekking tot het e-mail verkeer, vergaderstukken, roerende goederen, financiële middelen voor het eigen archief, als ook zorg voor de archieven als gevolg van samensprekingen cq. samenwerking onder de aandacht van de kerken te brengen.
- III. De heer D.Smits te herbenoemen tot Landelijk Archivaris van de Nederlands Gereformeerde Kerken, alsook tezamen met G.J.Bink en J.W.Puttenstein tot lid van de Commissie voor Archief en Documentatie van onze kerken.
- IV. De begroting van de Commissie voor Archief en Documentatie voor de jaren 2005 -2007 vast te stellen.

Gaarne zijn wij bereid dit verslag met de daarin vervatte adviezen van een nadere mondelinge toelichting te voorzien.

Met broedergroeten,

D.Smits

G.J.Bink

J.W.Puttenstein

**COMMISSIE voor ARCHIEF
en DOCUMENTATIE ten dienste van
de Nederlands Gereformeerde Kerken**

postadres: Koekoekstraat 25, 3136 XP Vlaardingen

=====

verslag 2000-2003

In dit **VERSLAG** van de Commissie voor ARCHIEF en DOCUMENTATIE ten dienste van de Nederlands Gereformeerde Kerken komen de navolgende punten aan de orde:

1. Algemeen
2. Aandachtspunten en activiteiten van de Commissie
 - a. veiligheid voor het Landelijk Archief op het ADC te Kampen
 - b. contacten met archiefbeheerders/scriba's in regionaal verband
 - c. ordeningsplan Landelijk Archief
 - d. afzonderlijke aandachtspunten voor de kerken
3. Het Landelijk Archief; voortgaande activiteiten
4. Contacten met andere kerken
5. Plannen en activiteiten van de Commissie voor de komende periode

1. Algemeen

De Commissie voor Archief en Documentatie is ingesteld bij besluit van de LV dd. 12 maart 1994; haar taak bestaat uit:

- a. de kerkenraden, regio-vergaderingen en commissies te dienen met advies inzake de zorg voor archieven en documentatie;
- b. het bevorderen van de bewaring van semi-kerkelijke archieven;
- c. aan de volgende L.V. rapport uit te brengen over het Landelijk Archief en voorstellen te doen in samenwerking met de landelijk archivaris om te komen tot een verantwoord archiefbeheer in de kerken.

Tot leden van de Commissie werden benoemd: D.Smits te Vlaardingen, G.J.Bink te Nieuwerkerk a.d IJssel en J.W.Puttenstein te Wezep.

D.Smits is, als landelijk archivaris van onze kerken, het eerste contactadres voor het Landelijk Archief van de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Vergaderingen van de Commissie

In de periode juni 2000-mei 2003 vergaderde de commissie in volledige samenstelling drie keer (t.w. 28 oktober 2000, 27 januari 2001 en 18 mei 2002); over specifieke punten was overleg op de regionaal opgezette informatieavonden (zie bij onderdeel 2b).

2. Aandachtspunten en activiteiten van de Commissie

- a. Veilige bewaring van het Landelijk Archief op het Archief en DocumentatieCentrum van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt te Kampen (ADC)

Aan het besluit van de LV 2001 voor veilige bewaring van een deel van het Landelijk Archief werd uitvoering gegeven door onze Commissie, resulterend in een tweetal activiteiten nl. vervolgoverleg met de directeur van het ADC dr.G.Harinck en mevr.dr.s.I.van der Lugt over de formele aspecten en daarnaast de feitelijke overbrenging van een aantal archiefbescheiden vanuit Vlaardingen naar Kampen.

In een plezierig overleg op 14 september 2001 werd de overeenkomst tot inbewaargeving van bescheiden van het Landelijk Archief van de Nederlands Gereformeerde Kerken getekend. Aan de LV-2001 werd daarvan tevens mededeling gedaan.

Tevens werd toen een grote hoeveelheid archiefbescheiden - 93 zuurvrije archiefdozen - naar Kampen gebracht. Ook op 27 maart 2003 konden 25 archiefdozen worden overgebracht.

Van een frequent en goed contact met mevr.drs.I.van der Lugt, alsook haar opvolger sinds medio 2002 drs.M.Driebergen, archiefbeheerders op het ADC, was voorts sprake.

Daarnaast wordt ook een zgn 'buur(t)contact' onderhouden, door een lid van onze Commissie, br.J.W.Puttenstein, vanuit zijn functie van hoofd Bibliotheek van de Theologische Universiteit van de (synodaal) Gereformeerde kerken.

In de afgelopen periode werd vanuit het ADC zorg gedragen voor een deel van onze archiefbescheiden in een goede archiefbewaarplaats die voorzien is van een perfecte klimaatbeheersing en brandbeveiliging.

Raadpleging van de aldaar aanwezige stukken heeft zich tot nu toe nog niet voorgedaan.

Voor de goede orde wordt nog vermeld dat raadpleging van dat deel van het Landelijk Archief dat zich voor een gedeelte in Kampen bevindt is voorbehouden aan de Landelijk Archivaris en aan diegenen die daartoe van hem toestemming hebben verkregen.

b. contacten met archiefbeheerders/scriba's in regionaal verband

Al geruime tijd bestond het idee bij onze Commissie om de kerken in regionaal verband te bezoeken teneinde informatie over archiefzorg en -beheer van kerkarchieven te verstrekken; dergelijke activiteiten van de commissieleden dienen evenwel te geschieden naast hun reguliere dagtaak.

In 2002 en 2003 is onze Commissie er in geslaagd om hieraan uitvoering te geven. Sterker nog: er was sprake van een gezamenlijk optrekken van onze Commissie met het Deputaatschap voor archieven van de Christelijke Gereformeerde Kerken, en het Archief- en DocumentatieCentrum van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt.

Daartoe werd een 'comité informatie-avonden' gevormd die, met de nodige vooraankondiging in de desbetreffende regio (cq. classis) een avond heeft belegd.

De eerste avond werd gehouden in de Ned.Geref.Kerk te Rijswijk op 28 oktober 2002, gevolgd door de info-avonden te Gorinchem in de Geref.Kerk Vrijgemaakt op 28 november 2002, in de Chr.Geref. Raakskerk te Haarlem op 28 januari 2003 en in Ned.Geref. Zuiderkerk te Zwolle op 27 maart 2003.

Van de zijde van het Deputaatschap voor de archieven van CGK was mr.C.J.van Heel aanwezig als ook drs.M.Driebergen van het ADC. Alle leden van onze Commissie waren deze avonden present.

De info-avonden kenden een goede opkomst en, na de korte inleidingen, werden de verschillende vragen beantwoord. Met genoegen heeft de Commissie mogen constateren dat deze avonden aan de verwachting hebben beantwoord en, gelet op de opkomst van de archiefbeheerders cq. scriba's uit zowel NGK, CGK en GKV, zelfs boven verwachting. Afhankelijk van de regio waren er meer, danwel (iets) minder NGK archiefbeheerders en scriba's aanwezig.

Er zullen nog informatie-avonden worden gehouden in Groningen op 13 mei 2003 (GKV-lokatie) en Drachten in de maand juni 2003 (CGK-lokatie).

Na de zomervakantie 2003 zal de slotavond worden gehouden, naar verwachting in Amersfoort.

Het sterkt ons als Commissie dat bij veel kerken sprake is van aandacht en zorg voor het archief.

Evenwel maken wij melding van het feit dat niet alle Ned.Geref.Kerken op deze avonden present konden zijn.

Desondanks menen wij er van uit te mogen gaan dat (ook) bij hen, mede als gevolg van aanbevelingen van uw LV, voldoende alertheid bestaat om op een goede manier voor de archiefbescheiden zorg te dragen en waarbij tevens sprake is van een zeker deskundig beheer.

c. ordeningsplan Landelijk Archief

Het ordeningsplan voor het Landelijk Archief heeft in de afgelopen periode, in verband met de systematiek zoals die door de opeenvolgende Landelijke Vergaderingen werd gehanteerd, eveneens de aandacht van de Commissie behouden.

Naast de serie van de afzonderlijke vergaderingen van de opeenvolgende Landelijke Vergaderingen dient een afzonderlijke serie van de diverse onderwerpen die aan de orde zijn geweest te worden vervaardigd. Dit kan mede aan de hand van aanwezige duplicaten geschieden.

Op deze wijze bestaat de mogelijkheid dat te zijner tijd onderzoekers, studenten e.d. over een bepaald onderwerp een -nagenoeg- volledig 'dossier' kunnen raadplegen. Een dergelijke toegankelijkheid is noodzakelijk, zo stelt onze Commissie.

Een en ander betekent echter wel een aanzienlijke tijdsinvestering en mede in verband daarmee is omgezien naar een mogelijke versterking voor deze, bijzondere, werkzaamheid.

Een oproep heeft in verband daarmee in enkele kerkbladen gestaan. Naar aanleiding daarvan is een vrijwilligster met dit werk begonnen. Deze werkzaamheden zullen bijdragen tot een nadere toegang op specifieke zaken.

d. afzonderlijke aandachtspunten voor de kerken

De Commissie voor Archief en Documentatie vraagt nog aandacht voor enkele specifieke aspecten van archiefzorg en -beheer die betrekking hebben op de archieven van kerken, regionale vergaderingen etc.

d1. E-mail verkeer

Als gevolg van het toenemend gebruik van internet en het onderling berichtenverkeer tussen kerkenraadsleden via e-mail gebeurt het meermalen dat er - onverwachts - virussen zijn die de digitale orde ernstig verstoren. In meerdere situaties heeft dit ertoe geleid dat persoonlijke berichten (brieven, verslagen ed) in mootjes naar een grote hoeveelheid adressen werd verspreid zonder dat de afzender dat gewaar werd.

Op die manier zijn ook (delen van) vertrouwelijke kerkenraadsverslagen op verkeerde (email)adressen terecht gekomen.

Het installeren van een goede virusscanner is in ieder geval noodzakelijk.

Met het oog op deze, ook voor de kerken, uitermate onplezierige gebeurtenissen, wil de Commissie de LV aanbevelen om de kerken en de regionale vergaderingen er nadrukkelijk op te wijzen dat geen verslagen van o.a. kerkenraadsvergaderingen waar het specifiek vertrouwelijke onderdelen betreft, door middel van e-mail te (doen) verspreiden.

d2. Vergaderstukken versus oud papier

Ook vraagt de Commissie aandacht voor het gebruik dat allengs is ontstaan nl. dat agenda's, voorstellen en -in diverse gevallen ook - notulen van kerkenraadsvergaderingen en van andere vergaderingen van kerkelijke organen, na verloop van enige tijd bij het oud papier belanden.

Een dergelijke manier van het omgaan met zaken die niet het karakter van openbaarheid hebben past o.i. gewoonweg niet!

Naar onze mening ligt hierin ook een aandachtspunt voor de kerken en kerkelijke vergaderingen. Een suggestie van onze kant is dat die stukken, nadat deze voor kerkelijke werkzaamheden niet meer benodigd zijn, worden ingeleverd aan de scriba die deze (vergader)stukken op afdoende wijze vernietigt.

d3. Roerende goederen van de kerken in beeld

Op verschillende plaatsen is het een gebruik dat een kerkgebouw voor andere activiteiten wordt aangewend.

Hoewel onze Commissie niet wil treden in het gebruik van kerkgebouwen, wordt aandacht gevraagd voor de specifieke eigendommen van de kerken die een (cultuur)historische waarde vertegenwoordigen.

In verband daarmee en om kennis te dragen welke goederen eigendom van de kerk zijn, wordt geadviseerd om deze op foto, video ed. vast te leggen.

In voorkomend geval kan daarmee tevens afdoende worden aangetoond welke goederen het betreft, bv. een avondmaalstel, een doopvont en de kanselbijbel. Dit geldt eveneens voor houtsnijwerk van een kansel of glas-inloodramen.

d4. Voldoende beschikbare middelen voor archiefbeheer

Naar het onze Commissie voorkomt, beschikken de archiefbeheerders (of de scriba's die tevens deze functie vervullen) niet altijd cq in geringe mate over voldoende financiële middelen ten behoeve van hun archief.

Daarbij moet worden gedacht aan een veilige bewaring (in ieder geval een afzonderlijke kast) en snelle signalering in geval van brand of wateroverlast. Ook zal de betrokken archiefbeheerder van tijd tot tijd materiaal nodig hebben om o.a de stukken in zuurvrije archiefmappen te bergen. Tevens is het verkieslijk dat voor de archiefwerkzaamheden er de beschikking is over een pc met het oog op specifieke toegankelijkheid van archiefbescheiden.

Als laatste geldt dat met het oog op een veilige bewaring er eveneens financiële middelen beschikbaar gesteld moeten worden. Het mag niet gelden als een bezuinigingskwesitie. Ook een kerkenraad, regionale vergadering of ander kerkelijk orgaan dient de belangen i.c. de historische 'waarde' van het eigen materiaal te behartigen.

Op de begroting van de kerk dient daartoe de post 'archief' te worden opgenomen; een richtingbedrag valt niet gemakkelijk te geven, omdat het afhankelijk is van de uitgangssituatie voor het archief.

Ook ten aanzien van dit punt stelt onze Commissie de LV voor om er bij de kerken en de regionale vergaderingen nadrukkelijk op aan te dringen dat voor het eigen archiefbeheer voldoende financiële middelen ter beschikking worden gesteld, zowel waar het de dynamische (actuele) periode betreft als ook voor een veilige bewaring van de wat oudere archiefbescheiden.

Met name voor dat laatste zullen de afzonderlijke kerken zich rekenschap dienen te geven van de mogelijkheid om hun bescheiden -tegen zekere vergoeding - in bewaring te geven bij gemeente- of streekarchieven.

d5. archiefvorming van samensprekende cq. samenwerkende kerken

In verband met de blijvende actualiteit van het onderwerp wil de Commissie nogmaals aandacht vragen voor een ander aspect nl.

Naar goed gebruik heeft elke kerk haar eigen archief en dat ondergaat geen wijziging in geval van samenspreking met een andere kerk.

Bij zgn. samenwerkingsgemeenten, bestaande uit Nederlands Gereformeerden en Christelijke Gereformeerden die lid zijn van het Nederlands Gereformeerde danwel Christelijke Gereformeerde Kerkgenootschap, is het gewenst dat de archiefstukken in duplo worden opgemaakt (in ieder geval de notulen en specifieke brieven en dat 'herleiding' van de ingekomen stukken geschiedt naar desbetreffend kerkgenootschap).

Tevens zal sprake zijn van een 'gescheiden' administratie van de leden, mede in verband met financiële afdracht e.d. Deze werkwijze is noodzakelijk omdat geen sprake is van een gecombineerd NGK-CGK kerkgenootschap.

Het Landelijk Archief; voortgang reguliere werkzaamheden

Voorwat betreft de voortgang van de werkzaamheden door de Landelijk Archivaris kan voorts een aantal zaken worden vermeld:

- verschillende keren werd specifieke informatie verstrekt aan leden van onze kerken en werd er van documentatie gebruik gemaakt door een theologisch student.
- in de afgelopen periode werd een hoeveelheid geluidsbanden de Landelijk Archivaris aangeboden voor het Landelijk Archief. De (geluids)collectie werd aangevuld met video-tapes.
- ook werden, zij het dit keer in beperkte mate, foto's van kerkgebouwen ontvangen.
- Br.D.Smits heeft in zijn functie als Landelijk Archivaris deelgenomen aan een reis naar Soemba in verband met de aldaar aanwezige archivalia. Ook heeft hij op een vergadering van de Vereniging S.O.S (Steun Oost Soemba), mede naar aanleiding van een verzoek van het bestuur om de S.O.S.-nalatenschap van ds.Goossens te archiveren en te inventariseren, e.e.a. nader toegelicht.

- uit nalatenschappen van enkele overleden predikanten werden stukken ontvangen over de geschiedenis van de Nederlands Gereformeerde Kerken; contacten met familieleden werden daartoe ook in afgelopen periode onderhouden; het is verheugend dat aan het Landelijk Archief van onze kerken aandacht wordt gegeven.
- het twee keer per jaar uitgeven van 'Archiefnieuws'.
- Landelijk Archief op Internet
Het met zekere regelmaat actualiseren van de internet-site van het Landelijk Archief (www.ngk.nl/archief) vormt nog een reden tot zorg. Het zou fijn zijn als een 'deskundige' de Landelijk Archivaris daarin behulpzaam kan zijn.

4 Contacten met andere kerken

In de verslagperiode werd het contact met andere kerken zoals dat geschied middels de 'Commissie tot registratie van de Protestantse Kerkelijke en semi-kerkelijke Archieven' (CPA) onderhouden.

De CPA bestaat uit vertegenwoordigers van alle andere Reformatorische Kerken, de Evangelisch Lutherse Kerken, de Bond van Vrije Evangelische Kerken, het Leger des Heils, de Remonstrantse Broederschap, de Oud Katholieke Kerk, het Reveilarchief en het Convent van rijksarchivarissen.

Op grond van het besluit van de LV'98 zijn de Nederlands Gereformeerde Kerken lid van de CPA.

De CPA-vergaderingen waar de kerk-archivarissen elkaar tevens informeren over zaken van het eigen archiefbeheer werden bijgewoond door de heer Smits, Landelijk Archivaris.

De CPA heeft gerichte aandacht voor het archiefbeheer van de kerken en heeft in de afgelopen jaren menig advies, dat uiteraard voortkomt uit de boezem (zijnde de kerkelijke archivarissen), aan de aangesloten kerken gedaan.

Het secretariaat van de CPA is thans gevestigd op het ADC te Kampen; drs.M.Driebergen is de contactpersoon in deze.

5. Plannen en activiteiten van de Commissie voor de komende periode

In komende periode wil de Commissie specifiek aandacht blijven geven aan enkele punten die de archieven en documentatie van onze kerken betreffen:

- voortgaan met het verkrijgen van de toegankelijkheid van het Landelijk Archief door de Landelijk Archivaris alsook het overigens bijstaan en adviseren van de Landelijk Archivaris ten aanzien van de documentatie.
In verband daarmee zal blijvend worden uitgekeken naar versterking van de Landelijk Archivaris voor specifieke werkzaamheden.
- het informeren van de Nederlands Gereformeerde stichtingen en verenigingen over het bestaan van de Commissie, in verband met vragen betrekking hebbend op archiefbeheer en hen te wijzen op de mogelijkheid om archiefbescheiden, met name ingeval van opheffing, over te dragen aan het Landelijk Archief.
- continuering van de uitgave van de Nieuwsbrief. De kerken ontvangen deze gratis (men draagt immers bij in de kosten van het Landelijk Archief); gemeenteleden en andere belangstellenden kunnen zich daarop abonneren.
- het met vaste regelmaat actualiseren van de internetsite met informatie uit het Landelijk Archief.
- het, mede naar aanleiding van de informatie-avonden, adviseren van archiefbeheerders van plaatselijke Kerken over archiefzorg en -beheer en het beantwoorden van hun vragen.
- het maken van een korte toelichting (op de richtlijnen van de CPA voor het beheer van kerkarchieven) waardoor deze richtlijnen wat meer zijn toegesneden voor archiefbeheerders van Nederlands Gereformeerde Kerken.

- het in nauw overleg met de overige leden van het 'comité informatie-avonden' onderzoeken om het mogelijk is te komen tot een jaarlijkse informatiemiddag/-avond voor archiefbeheerders en/of scriba's over archiefzorg en -beheer van kerkarchieven, als ook het onderhouden van het onderling contact met de leden van het Deputaatschap Kerkarchieven CGK en het Archief- en DocumentatieCentrum GKV.

Vlaardingen, 30 april 2003

Commissie voor Archief en Documentatie ten dienste van de Nederlands Gereformeerde Kerken

Begroting	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>
Opslagkosten archief NGK *	75	75	75
Veilige bewaring te Kampen o.gr.v. besluit LV-2001	250	250	250
Archiefmateriaal	250	250	250
Computer- en kopieerbenodig- heden (toner ed)	250	250	250
Reservering ev. vervanging computerapparatuur	400	400	400
informatieboekjes andere Kerkgenootschappen	35	35	35
Geluidsarchief	50	50	50
Fotoarchief	50	50	50
Ophalen aangeboden verza- melingen en bescheiden	150	150	150
Portikosten	200	200	200
Telefoonkosten en kosten e-mail	100	100	100
Vergaderkosten commissie	350	350	350
Contributie CPA	100	100	100
Informatie-middag/avonden voor de archiefbeheerders/scriba's	pm	pm	pm
Archiefnieuws NGK (vervaardigen en verzendkosten)	130	130	130
Periodieke overbrenging L.A. naar Kampen	150	150	150
onvoorzien	60	60	60
	-----	-----	-----
vergoeding beheerder (besluit LV-Doorn 1998)	1000	1000	1000
	-----	-----	-----
totaal	3600	3600	3600
	=====	=====	=====

* ten huize van de Landelijk Archivaris

Vlaardingen, 30 april 2003

De Commissie voor Archief en Documentatie ten dienste van de Nederlands Gereformeerde Kerken,
D.Smits, G.J.Bink, J.W.Puttenstein,